

Dierenwelzijn & incidenten met dieren

Verkenningsstudie opgesteld door

Yenthe Özen

3de jaar – Bachelor Maatschappelijke veiligheid

Keuzetraject Toegepaste Criminologie

Verdiepingsstage

Centre for Policing and Security Merelbeke

Academiejaar 2025–2026

Inhoud

Inhoud	3
Inleiding	4
<i>Context en maatschappelijke relevantie.....</i>	<i>4</i>
<i>Probleemstelling en afbakening.....</i>	<i>4</i>
<i>Doelstelling en onderzoeksvragen</i>	<i>5</i>
<i>Methode en bronnenkeuze</i>	<i>5</i>
Dierenwelzijn binnen de politie- en veiligheidscontext.....	6
<i>Dierenwelzijn als praktijkprobleem voor politie</i>	<i>6</i>
<i>Focus op incidenten met dieren.....</i>	<i>7</i>
Organisatiestructuren	8
Regelgeving & handhaving.....	10
<i>Wetgeving & handhaving in Europa.....</i>	<i>10</i>
<i>Wetgeving & handhaving in Vlaanderen.....</i>	<i>10</i>
Dierenwelzijnsproblematieken	11
<i>Dierenincidenten en intrafamiliaal geweld</i>	<i>11</i>
<i>Dierenincidenten en drugscriminaliteit.....</i>	<i>13</i>
<i>Bijtincidenten.....</i>	<i>15</i>
<i>Verwaarlozing en mishandeling</i>	<i>18</i>
<i>Handel in exotische diersoorten.....</i>	<i>20</i>
Conclusie.....	22
Bronvermelding	23

Inleiding

Context en maatschappelijke relevantie

Dierenwelzijn is in Europa en Vlaanderen de voorbije jaren uitgegroeid tot een thema dat zowel ethisch, juridisch als maatschappelijk relevant is. Op Europees niveau is het geen vrijblijvende beleidskeuze, maar een fundamenteel uitgangspunt in het primaire recht. Artikel 13 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie erkent dieren als “voelende wezens” en verplicht de Unie en haar lidstaten om bij hun beleid rekening te houden met hun welzijnsvereisten (Europese Unie, 2012, art. 13).

In België werd dierenwelzijn door de zesde staatshervorming een gewestbevoegdheid, waardoor Vlaanderen eigen regelgeving en beleid kan ontwikkelen, terwijl diergezondheid en voedselketenveiligheid federaal bleven (Senaat, 2014). De bijzondere wet van 6 januari 2014 vormt de juridische basis voor deze overdracht, zoals bevestigd in een advies van de Raad van State (Wetwijzer, 2014).

De Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024 concretiseert dit kader. Artikel 4 erkent dieren als levende wezens met gevoel en specifieke behoeften die bijzondere bescherming vereisen. Artikel 5 legt vast dat het beleid gericht is op het waarborgen en versterken van dierenwelzijn, met aandacht voor hun fysiologische noden. Daarbij wordt ook het standstillbeginsel ingevoerd, wat inhoudt dat het bestaande beschermingsniveau niet mag worden verlaagd (Vlaamse overheid, 2024, art. 4–5).

Naast de juridische verankering groeit ook de maatschappelijke aandacht voor incidenten met dieren. Zulke situaties raken niet enkel aan dierenleed, maar ook aan veiligheid en leefbaarheid. De Vlaamse meldpagina benadrukt dat men bij gevaarlijke situaties, zoals bijtende honden, de politie moet contacteren, en vermeldt expliciet overlast door loslopende dieren (Vlaamse overheid, z.d.).

Probleemstelling en afbakening

Hoewel dierenwelzijn vaak in algemene termen besproken wordt, wordt het probleem het meest zichtbaar wanneer welzijnsnormen botsen met concrete situaties zoals verwaarlozing, mishandeling, risicovol gedrag van dieren of omstandigheden waarin dieren gevaar of overlast veroorzaken. In de Vlaamse Codex Dierenwelzijn wordt dat spanningsveld inhoudelijk mee gedragen door een algemeen principe dat niemand, behalve bij overmacht, handelingen mag stellen of nalaten waardoor een dier zonder noodzaak omkomt of waardoor het welzijn zonder noodzaak wordt geschaad (Vlaamse overheid, 2024, art. 6). Deze bepaling toont dat dierenwelzijn niet alleen een waarde is, maar ook een normatief kader dat richting geeft aan hoe schadelijke situaties moeten worden begrepen.

Deze verkenningstudie focust daarom uitsluitend op de inhoudelijke aspecten van (1) dierenwelzijn (concept, normen, juridische verankering) en (2) incidenten met dieren (typologie, oorzaken, risicofactoren en maatschappelijke betekenis). Praktische organisatie (zoals procedures, operationele draaiboeken of interne taakverdeling) valt buiten de scope.

Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van deze verkenningstudie is om, op basis van traceerbare Belgische en Europese bronnen, een onderbouwd overzicht te geven van dierenwelzijn en incidenten met dieren. Daarbij wordt onderzocht hoe dierenwelzijn juridisch en inhoudelijk wordt afgebakend, welke incidenttypes relevant zijn, en welke factoren vaak terugkeren als verklaringen of risicofactoren.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Welke inhoudelijke inzichten bieden Belgische en Europese bronnen over dierenwelzijn en incidenten met dieren, en welke kernfactoren zijn relevant om deze incidenten te begrijpen?

De deelvragen zijn:

1. Hoe wordt dierenwelzijn juridisch en inhoudelijk gedefinieerd in Europese en Vlaamse bronnen (Europese Unie, 2016, art. 13, Vlaamse overheid, 2024, art. 4–6)?
2. Welke soorten dierenincidenten worden in officiële informatiekkanalen benoemd (bv. verwaarlozing, mishandeling, loslopende dieren, gevaarlijke dieren) en wat impliceert dit voor de maatschappelijke context (Vlaamse overheid, z.d.)?
3. Welke inhoudelijke aandachtspunten keren terug bij specifieke incidenten zoals hondenbeten (bv. risico op infectie en medische opvolging), en waarom maken die incidenten deel uit van het bredere incidentenlandschap (BVIKM, 2017)?

Methode en bronnenkeuze

Deze verkenningstudie is een deskresearch op basis van online en traceerbare Belgische en Europese bronnen. Er is prioritair gewerkt met primaire of institutionele bronnen zoals EU-verdragsrecht (EUR-Lex), Vlaamse regelgeving via Codex Vlaanderen, en officiële Vlaamse informatie over meldingen en incidentcontext. Aanvullend is een Belgische federale richtlijn geraadpleegd om te illustreren dat bepaalde dierenincidenten (zoals hondenbeten) ook in andere beleidsdomeinen (gezondheid) relevant worden benaderd (BVIKM, 2017).

In deze studie werd gebruik gemaakt van AI-tools als ChatGPT en Copilot. Het gebruik ervan diende voor de formulering van enkele complexe zaken. Er is daarna nagegaan of de herformulering van bepaalde teksten nog in overeenstemming waren, met de gebruikte bronnen.

Dierenwelzijn binnen de politie- en veiligheidscontext

Dierenwelzijn als praktijkprobleem voor politie

De rol van de politie in dierenwelzijn is de afgelopen jaren duidelijk toegenomen in België. Burgers doen steeds vaker meldingen van verwaarlozing of mishandeling en dat wijst zowel op een groeiend maatschappelijk bewustzijn als op vertrouwen dat de overheid effectief optreedt. In Vlaanderen werden in 2022 naar schatting 1.700 meldingen geregistreerd (Stiers & Rutgeerts, 2023). Op lokaal niveau zijn de aantallen eveneens hoog, zo behandelde politiezone AMOW in datzelfde jaar 835 dossiers, voornamelijk rond zwerfdieren en dieren in slechte gezondheid (Politiezone AMOW, 2023). Deze stijgende meldingsbereidheid toont dat burgers alert zijn en dat zij geloven dat hun klachten worden opgevolgd (Persinfo Redactie, 2025).

De politie treedt in dit kader vaak op als eerste aanspreekpunt. Zij wordt ingeschakeld om dieren te beschermen of in beslag te nemen, bijvoorbeeld tijdens thematische acties zoals Werelddierendag (Politiezone AMOW, 2023). De samenwerking met Dierenwelzijn Vlaanderen is hierbij cruciaal. Terwijl de politie vooral reageert op klachten, voert de inspectiedienst ook eigen controles uit. Wanneer agenten ernstige verwaarlozing vaststellen, kunnen zij onmiddellijk overgaan tot inbeslagname, waarna dierenarts-inspecteurs en opvangcentra instaan voor de verdere zorg en huisvesting (Bruneel, 2017, Politie Limburg Regio Hoofdstad, 2023).

Ondanks deze belangrijke rol zijn er duidelijke knelpunten. De personele capaciteit is beperkt en veel politiezones hebben slechts één of enkele medewerkers die dierenwelzijnsdossiers opvolgen. In sommige regio's, zoals Limburg Regio Hoofdstad, is zelfs maar één gespecialiseerde inspecteur actief (Bruneel, 2017). Ook de Vlaamse inspectiedienst telt met ongeveer 32 medewerkers een relatief kleine ploeg, waardoor de handhaving capaciteit onder druk staat en dierenmishandeling niet altijd als urgent wordt behandeld (Bruneel, 2017, GAIA, 2019).

Daarnaast brengt inbeslagname praktische en financiële lasten mee. Dieren moeten worden opgevangen in asielen of natuurrhulpcentra, wat aanzienlijke kosten en organisatorische uitdagingen veroorzaakt. Eigenaars kunnen bovendien juridische procedures starten tegen beslissingen tot inbeslagname, wat de afhandeling vertraagt. Hoewel de overheid inzet op strengere handhaving via bijkomende controles, boetes en fokverboden, blijft dierenwelzijn binnen de dagelijkse politiewerking een bijkomende opdracht waarvoor de middelen beperkt zijn (Persinfo Redactie, 2025).

Focus op incidenten met dieren

In Vlaanderen manifesteert dierenwelzijn zich binnen de politiewerking voornamelijk via concrete incidenten waarbij dieren een directe rol spelen. Het gaat hierbij vooral om bijtincidenten met honden, meldingen van dierenverwaarlozing of mishandeling, loslopende of agressieve dieren en in mindere mate om incidenten met exotische of verboden diersoorten. Deze situaties hebben vaak een onmiddellijke impact op de openbare orde en de veiligheid van burgers, waardoor de lokale politie doorgaans als eerste actor wordt ingeschakeld (Stiers & Rutgeerts, 2023).

Bijtincidenten met honden vormen één van de meest zichtbare en maatschappelijk gevoelige categorieën dierenincidenten. Vlaamse politiezones rapporteren jaarlijks tientallen meldingen van hondenbeten, vaak in woonwijken, parken en andere publieke ruimten. Zo meldde politiezone CARMA dat in 2023 en 2024 samen 49 bijtincidenten werden geregistreerd, waarbij in het merendeel van de gevallen de hond niet aangelijnd was (Politiezone CARMA, 2024). Deze cijfers illustreren een bredere tendens waarbij onvoldoende toezicht en naleving van lokale reglementen, zoals de leibandplicht, een belangrijke risicofactor vormen. Bij dergelijke incidenten ligt de initiële focus van de politie op het beveiligen van de situatie en het verlenen van bijstand aan eventuele slachtoffers, waarna het welzijn en de verdere afhandeling van het dier worden beoordeeld (Bruneel, 2017).

Naast bijtincidenten wordt de politie frequent geconfronteerd met meldingen van dierenverwaarlozing en mishandeling. Deze meldingen komen doorgaans van burgers, burens of hulpdiensten die langdurige verwaarlozing, slechte huisvesting of ondervoeding vaststellen. In Vlaanderen werden in 2022 ongeveer 1.700 meldingen van dierenwelzijnsproblemen geregistreerd, een cijfer dat de voorbije jaren verder is blijven stijgen (Stiers & Rutgeerts, 2023). In 2024 ontving Dierenwelzijn Vlaanderen bijna 7.500 meldingen, wat overeenkomt met gemiddeld meer dan twintig meldingen per dag (Persinfo Redactie, 2025). Lokale politiezones bevestigen deze tendens. Een voorbeeld is de politiezone AMOW die in 2022 maar liefst 835 meldingen rapporteerde met betrekking tot dierenwelzijn, voornamelijk gelinkt aan zwerfdieren en onvoldoende verzorgde huisdieren (Politiezone AMOW, 2023). Deze stijgende meldingsbereidheid wijst minder op een absolute toename van dierenleed dan op een verhoogde maatschappelijke gevoeligheid en een groter vertrouwen in de handhaving (Persinfo Redactie, 2025).

Ook incidenten met loslopende of agressieve dieren maken deel uit van het dagelijkse politiewerk. Het gaat bijvoorbeeld om honden die zonder toezicht op straat lopen, dieren die een gevaar vormen voor voorbijgangers of situaties waarin dieren betrokken zijn bij verkeersongevallen. In dergelijke urgente gevallen wordt de politie via het noodnummer ingeschakeld om de veiligheid te garanderen en het dier te laten vangen en onderbrengen in een asiel of opvangcentrum (Bruneel, 2017). Sommige Vlaamse politiezones beschikken over gespecialiseerde dierenwelzijnsteams die specifiek zijn opgeleid om deze interventies veilig en efficiënt uit te voeren (Politiezone AMOW, 2023).

Hoewel minder frequent, worden politiediensten ook geconfronteerd met incidenten rond exotische of wettelijk verboden dieren. Deze dossiers hebben vaak betrekking op illegale handel of ongeschikte huisvesting van reptielen, vogels of andere beschermde soorten. Dergelijke interventies vereisen gespecialiseerde kennis en verlopen in nauwe samenwerking met Dierenwelzijn Vlaanderen, CITES-inspectiediensten en dierenartsen (Bruneel, 2017). De aanwezigheid van exotische dieren vormt niet alleen een welzijnsprobleem, maar kan ook risico's inhouden voor de volksgezondheid en de openbare veiligheid.

De afhandeling van dierenincidenten legt een aanzienlijke werklast op de politiediensten. Politieagenten zijn bevoegd om bij acute noodsituaties dieren in beslag te nemen, maar de verdere opvolging, zoals opvang, medische verzorging en eventuele herplaatsing, ligt bij gespecialiseerde inspectiediensten en erkende asielen. Deze ketenwerking vergt intensieve samenwerking en coördinatie, wat dierenwelzijnsdossiers vaak complex en tijdsintensief maakt (Bruneel, 2017). Tegelijk blijft de personele capaciteit binnen veel politiezones beperkt, waardoor dierenwelzijn vaak wordt behandeld als een bijkomende opdracht naast andere prioritaire politietaken (GAIA, 2019).

Organisatiestructuren

In België wordt dierenwelzijn georganiseerd en bewaakt via een gelaagde structuur van gewestelijke diensten, lokale politiezones, provinciale ondersteuners, erkende opvangcentra en maatschappelijke organisaties. In Vlaanderen staat Dierenwelzijn Vlaanderen binnen het Departement Omgeving in voor beleidsvoorbereiding, erkenningen (asielen, pensions, kwekerijen), en vooral de inspectie/handhaving. Burgers kunnen niet-dringende vermoedens van verwaarlozing of mishandeling online melden via het Vlaams meldpunt, bij dringende of gevaarlijke situaties (onbekende eigenaar, bijtende honden, vergiftiging) is de lokale politie het eerste aanspreekpunt (Vlaanderen.be, sd, Politie Scheldewaas, sd). De dienst publiceert duidelijke richtlijnen over wat wel en niet via het meldpunt kan en vermeldt dat discretie is verzekerd, maar anonieme klachten niet worden verwerkt, de politie en de inspectiedienst stemmen hun optreden vervolgens af met het parket en lokale besturen (Vlaanderen.be, sd, Politie Scheldewaas, sd).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest fungeert Leefmilieu Brussel als bevoegde overheid voor regelgeving, inspectie en klachten rond dierenwelzijn. De Brusselse site bundelt wetteksten, preventie en inspectie-procedures en licht recente beleidsaccenten toe, waaronder de verstrenging tegen langdurig vastbinden/opsluiten en tegen het verkopen of tentoonstellen van levende gewervelde dieren in de openbare ruimte (Leefmilieu Brussel, 2024, Stad Brussel, 2026). Voor Wallonië is de Unité Bien-Être Animal van de Service Public de Wallonie het centrale loket. Burgers vinden er online klachtformulieren, praktische stappen en de Code wallon du bien-être animal, met de basisprincipes dat het dier een gevoelig wezen is en dat de overheid actief tegen mishandeling en verwaarlozing optreedt (SPW, sd, Wallonie, 2018/2019).

Provincies en gemeenten ondersteunen het beleid operationeel. Zo faciliteert Provincie Limburg een gestructureerde aanpak met sensibilisering, ondersteuning van dierenasielen, en een diervriendelijke zwerkattenaanpak, en verwijst tegelijk door naar de bevoegde inspectiediensten bij klachten (Provincie Limburg, sd, Duurzame Limburgse Gemeenten, sd). Voor opvang en herplaatsing bestaan er in Vlaanderen erkende dierenasielen, opgelijst op Vlaanderen.be, adopties en actuele informatie lopen via adopteereendier.be, met toelichting over werkwijze (identificatie, registratie, sterilisatie) en de terugplaatsing of adoptie van inbeslaggenomen dieren (Vlaanderen.be, sd, adopteereendier.be, sd).

Voor wilde dieren zijn er erkende opvangcentra (VOC's), de sectoroverzichten van Vogelbescherming tonen waar burgers met gevonden of gewonde wildlife terecht kunnen (Vogelbescherming, sd). In Limburg is het Natuurhulpcentrum Oudsbergen een sleutelspeler voor inheemse wilde dieren én exoten, het centrum rapporteerde in 2025 een recordjaar en werkt intensief samen met politie en inspectiediensten bij inbeslagnames (Natuurhulpcentrum, sd, VRT NWS, 2025). Het Vogel- en Zoogdierenopvangcentrum Heusden-Zolder (VZOC) focust sinds 2025 op in beslag genomen verwaarloosde gedomesticeerde dieren, in opdracht van Dierenwelzijn Vlaanderen en politiezones, het VZOC publiceert cijfers en casuïstiek over grootschalige evacuaties en opvang (VZOC, sd, VRT NWS, 2026).

Naast de overheid en opvang speelt het maatschappelijk middenveld een grote rol. GAIA is een invloedrijke dierenrechtenorganisatie die via campagnes, juridische en beleidsdialoog en educatie (GAIA Education) structureel bijdraagt aan normversterking en publieke bewustwording (GAIA, sd, GAIA Education, sd). Op het vlak van toegankelijke diergeneeskunde baat de Stichting Prins Laurent meerdere dispensaria uit waar kwetsbare baasjes terecht kunnen voor betaalbare preventieve en curatieve zorg, in 2025 opende de stichting opnieuw een vestiging in Antwerpen (Stuivenbergsite), in samenwerking met de stad en universiteiten (Stichting Prins Laurent, sd, VRT NWS, 2025). De Belgische Monarchie publiceert bovendien een overzicht van de missie en werking van de Stichting (Monarchie, sd).

In de praktijk verloopt een goede meldroute als volgt. Dringend of gevaarlijk altijd politie (101/112), niet-dringend en met bekende eigenaar via het gewestelijke meldpunt (Vlaanderen, Brussel, Wallonië), voor opvang en adoptie raadpleeg je erkende asielen en adopteereendier.be, voor wilde dieren ga je naar een erkend VOC, voor betaalbare dierzorg kunnen kwetsbare eigenaars terecht bij Stichting Prins Laurent (Vlaanderen.be, sd, Leefmilieu Brussel, 2024, SPW, sd, adopteereendier.be, sd). Zo ontstaat een keten waarin inspectie, politie, opvang en maatschappelijke organisaties elkaar aanvullen om dierenwelzijn efficiënt te beschermen en te herstellen.

Regelgeving & handhaving

Wetgeving & handhaving in Europa

In Europa is dierenwelzijn in de veiligheidspraktijk gebouwd op één duidelijke basis: de EU erkent dieren als voelende wezens en verplicht zichzelf en de lidstaten om in beleid en uitvoering volledige rekening te houden met hun welzijn—dat is het startpunt voor alles wat politie, inspectie en douane dagelijks doen (EUR-Lex, 2016; Oxford Academic, 2024). Op die basis organiseert de EU officiële controles in de hele agro-voedselketen: lidstaten wijzen bevoegde autoriteiten aan, voeren systematisch inspecties uit op boerderijen, onderweg, in slachthuizen en aan de buitengrenzen, en treden op bij inbreuken—van waarschuwingen en corrigerende maatregelen tot sancties (EUR-Lex, 2017; Eurogroup for Animals, sd.). Concreet vertaalt dit zich in vijf grote blokken: transport (regels over fit-to-travel, rust en verzorging, voertuigen en controles onderweg en aan de grens), slacht (pijn en angst vermijden, verdoving en bekwaam personeel), onderzoek (strikte toelating en toezicht volgens het 3R-principe: vervangen, verminderen, verfijnen), reizen met huisdieren (identificatie, rabiës-vaccinatie en paspoortcontroles), en handel in wilde soorten (vergunningen, aangewezen douanekantoren en inbeslagnames tegen illegale handel), telkens met eenduidige taken voor inspectie, politie en douane (EUR-Lex, 2019; EUR-Lex, 2009; EUR-Lex, 2010; EUR-Lex, 2024; EUR-Lex, sd.). Waar het over internationale bewegingen gaat, sluiten Europese landen bovendien aan bij de Raads-van-Europa-conventies over gezelschapsdieren en dieren tijdens internationaal transport als minimumnorm voor humaan handelen over de grenzen heen (Council of Europe, 1987; EUR-Lex, 2004). Tot slot bundelt de EU de aanpak van wildlifetrafficking in een actieplan dat opsporing, vervolging, online-handhaving en internationale samenwerking aanjaagt, rechtstreeks bruikbaar voor de veiligheidsketen (EUR-Lex, 2022; EUR-Lex, sd.).

Wetgeving & handhaving in Vlaanderen

In Vlaanderen rust de veiligheidspraktijk rond dierenwelzijn op de Vlaamse Codex Dierenwelzijn en de uitvoeringspraktijk van Dierenwelzijn Vlaanderen (Departement Omgeving). De Codex legt zorgplichten (voeding, huisvesting, medische zorg) en verboden praktijken vast, verplicht erkenningen voor risicovolle of publieke inrichtingen (asielen, pensions, kwekerijen, handel) en geeft de overheid instrumenten voor vaststelling, proces-verbaal, inbeslagname en kostverhaal; in die keten is de inspectie van Dierenwelzijn Vlaanderen het primaire aanspreekpunt voor beleid, vergunningen en controles, terwijl lokale politiediensten het dringende veiligheidsluik invullen (Vlaanderen.be, 2024; Vlaanderen.be, sd.). In de operationele meldroute geldt daarbij: niet-dringende vermoedens van verwaarlozing of mishandeling met gekende eigenaar worden via het online Vlaams meldpunt ingediend; dringende of gevaarlijke situaties (bijtincidenten, vergiftiging, onbekende eigenaar) lopen onmiddellijk via politie-interventie.

Anonieme meldingen worden niet verwerkt (discretie is wel verzekerd), en dossiers leiden—na terreinvaststellingen—tot waarschuwing, pv of, bij acuut risico, administratieve inbeslagname van dieren (Vlaanderen.be, sd; Politie Scheldewaas, sd). Na een pv kan een administratieve boete volgen; de dienst licht publiek toe dat minimumboetes €416 (particulieren) en €640 (professionelen) bedragen, en dat bij zwaardere of recidiverende feiten doorsturing naar het parket mogelijk is. Opvang- en diergeneeskundige kosten die voortvloeien uit inbeslagname kunnen administratief worden verhaald op de verantwoordelijke, wat de uitvoerbaarheid van de handhaving versterkt (Vlaanderen.be, sd; Vlaanderen.be, 2024). Voor het bestemmingstraject na inbeslagname voorziet het Vlaamse stelsel in erkende asielen en een centrale adoptiedatabank (adopteereendier.be), zodat dieren veilig en traceerbaar herplaatst kunnen worden en veiligheidsactoren (politie/inspectie) de zachte landing juridisch geborgd weten (Vlaanderen.be, sd; adopteereendier.be, sd). Tot slot bevat de Codex materiële normen en kanaalrestricties die rechtstreeks met veiligheid en openbare orde samenhangen (bijv. beperkingen op verkoop/tentoonstelling van levende dieren in publiek toegankelijke contexten, en het definitieve verbod op onverdoofd slachten in Vlaanderen), wat preventieve handhaafbaarheid vergroot in de leefomgeving (Vlaanderen.be, 2024; GAIA, 2024).

Dierenwelzijnsproblematieken

Dierenincidenten en intrafamiliaal geweld

Intrafamiliaal geweld (IFG) wordt in België erkend als een ernstig en structureel maatschappelijk probleem, met belangrijke gevolgen voor de fysieke en psychische integriteit van slachtoffers (CAW Vlaanderen, 2024). De beleids- en hulpverleningsfocus ligt daarbij hoofdzakelijk op menselijke slachtoffers, terwijl de aanwezigheid en het welzijn van huisdieren binnen deze context vaak buiten beschouwing blijven (Vlaams Parlement, 2019). Nochtans maken huisdieren integraal deel uit van het gezinsleven in België, waar meer dan de helft van de huishoudens een huisdier heeft (Belgian Petfood Association, 2025).

Dierenwelzijn is in België de voorbije jaren uitgegroeid tot een volwaardig beleidsdomein, met eigen regelgeving, inspectiediensten en handhavingsmechanismen (Dierenwelzijn Vlaanderen, 2024). Tegelijk groeit binnen het beleid en de praktijk het besef dat dierenmishandeling zelden op zichzelf staat en vaak voorkomt binnen bredere gezinsproblematieken, waaronder intrafamiliaal geweld (Vlaams Parlement, 2021).

Hoewel België zelf slechts beperkt empirisch onderzoek heeft verricht naar de samenhang tussen dierenmishandeling en intrafamiliaal geweld, wordt deze link expliciet erkend in parlementaire documenten en beleidsdiscussies (Vlaams Parlement, 2019). In schriftelijke vragen en commissieverslagen wordt verwezen naar internationale studies waaruit blijkt

dat dierenmishandeling frequent voorkomt in gezinnen waar ook sprake is van partner- of gezinsgeweld (Vlaams Parlement, 2019).

Deze studies tonen aan dat in 30 tot 60% van de gezinnen waar intrafamiliaal geweld voorkomt, ook dieren worden mishandeld. Daarnaast blijkt dat ongeveer één derde van de slachtoffers hun vertrek uit een gewelddadige thuissituatie uitstelt uit angst om hun huisdier achter te laten (Vlaams Parlement, 2019). De bevoegde Vlaamse minister voor Dierenwelzijn bevestigde in de Commissie Dierenwelzijn dat er geen aanwijzingen zijn dat deze patronen niet van toepassing zouden zijn op Vlaanderen (Vlaams Parlement, 2021).

Dieren kunnen binnen intrafamiliaal geweld verschillende functies vervullen. Ze worden soms rechtstreeks mishandeld, maar ook ingezet als controlemiddel om slachtoffers te intimideren of te chanteren (Vlaams Parlement, 2019). De sterke emotionele band tussen slachtoffers en hun huisdieren versterkt deze dynamiek, waardoor het dier een hefboom wordt binnen het geweldspatroon (VVSG, 2024).

CAW Vlaanderen registreerde in 2023 meer dan 40.000 hulpvragen in verband met intrafamiliaal geweld, waarbij vaak sprake was van langdurige en complexe gezinssituaties (CAW Vlaanderen, 2024). Binnen deze registraties wordt het bezit of welzijn van huisdieren niet structureel bevraagd of gedocumenteerd (Vlaams Parlement, 2021).

Deze parallelle lacunes in registratie tonen aan dat dierenwelzijn en intrafamiliaal geweld in België grotendeels als afzonderlijke beleidsdomeinen worden behandeld, ondanks duidelijke aanwijzingen van samenhang (VVSG, 2024).

Dierenmishandeling en -verwaarlozing zijn strafbaar op basis van de Belgische en Vlaamse regelgeving inzake dierenwelzijn (Vlaamse Overheid, 2024). Sinds 2020 erkent het Burgerlijk Wetboek dieren expliciet als “wezens met gevoelens”, wat een fundamentele wijziging betekende ten opzichte van hun vroegere juridische status als zaken (Vlaamse Overheid, 2024). In 2024 werd dierenwelzijn bovendien opgenomen in de Belgische Grondwet, wat het belang van dierenwelzijn constitutioneel verankert (Vlaamse Overheid, 2024).

Deze juridische ontwikkelingen versterken het beschermingskader voor dieren, maar creëren geen expliciete koppeling met regelgeving inzake intrafamiliaal geweld (Vlaams Parlement, 2021).

Intrafamiliaal geweld wordt in België strafrechtelijk vervolgd via bepalingen in het Strafwetboek en beleidsmatig aangepakt via een ketenaanpak waarin politie, parketten en welzijnsorganisaties samenwerken (CAW Vlaanderen, 2024). Beleidsinstrumenten zoals het tijdelijk huisverbod zijn uitsluitend gericht op de bescherming van menselijke slachtoffers (Vlaams Parlement, 2019).

Dieren worden in deze regelgeving niet expliciet vermeld, waardoor hun bescherming afhankelijk blijft van afzonderlijke procedures binnen het dierenwelzijnsdomein (Vlaams Parlement, 2021).

In 2021 werd in Vlaanderen een interdisciplinaire werkgroep opgericht rond de link tussen dierenmishandeling en intrafamiliaal geweld, met als doel kennisdeling en beleidsvoorbereiding (Vlaams Parlement, 2021). De werkgroep benadrukte het belang van opleiding en bewustmaking bij eerstelijnsactoren, waaronder dierenartsen en inspectiediensten (Vlaams Parlement, 2021).

Binnen de opleiding diergeneeskunde wordt sinds enkele jaren expliciet aandacht besteed aan het herkennen van dierenmishandeling en de mogelijke link met gezinsgeweld (Vlaams Parlement, 2019). Dierenartsen worden hierbij beschouwd als cruciale signaalfiguren, aangezien zij vaak als eersten geconfronteerd worden met letsels of ernstige verwaarlozing (Vlaams Parlement, 2019).

Ook lokale besturen en politiezones nemen steeds vaker dierenwelzijn op in hun beleid. Steeds meer gemeenten beschikken over een referentiepersoon dierenwelzijn die kan samenwerken met politie en inspectiediensten (VVSG, 2024).

België kent een hoge prevalentie van huisdieren. Ongeveer 52% van de Belgische huishoudens heeft minstens één huisdier, waarbij honden en katten het meest voorkomen (Belgian Petfood Association, 2025). Hierdoor speelt intrafamiliaal geweld zich vaak af in een context waar ook dieren aanwezig zijn (Vlaams Parlement, 2019).

Dierenwelzijnsorganisaties en lokale besturen benadrukken dat geweld tegen dieren kan fungeren als een vroeg waarschuwingssignaal voor andere vormen van geweld binnen het gezin (VVSG, 2024). Dit sluit aan bij het bredere One Welfare-denken, waarin het welzijn van mens en dier als onderling verbonden wordt beschouwd (GAIA, 2024).

Dierenincidenten en drugscriminaliteit

De kruising tussen dierenwelzijn en drugscriminaliteit in België is concreet en operationeel relevant. Criminele netwerken zetten honden in als bewaking of zelfs als 'wapen', gebruiken dierproducten (zoals blikvoer) als verstopplaats voor drugs, en verplaatsen productie naar landbouwsites waar chemische stoffen en afval het milieu én gehouden dieren bedreigen, daartegenover staan gespecialiseerde hondenteams van politie en douane die geld, drugs en ICT-dragers opsporen en zo het verdienmodel van de netwerken ondergraven, een inzet die tegelijk hogere eisen stelt aan de training en het welzijn van diensthonden (VRT NWS, 2024, Gazet van Antwerpen, 2025, Police Locale Nivelles-Genappe, sd.).

Op straat- en interventieniveau blijkt misbruik van honden een opvallend risico. In Hasselt kreeg een dertiger een celstraf omdat hij zijn hond bewust tegen politie-inspecteurs inzette, de rechter kwalificeerde de hond in die context als een bedreiging en dus functioneel als wapen (Nieuwsblad, 2024). Bij herhaald agressief gedrag of bijtincidenten kan lokaal bestuur, ter bescherming van mens en dier, overgaan tot bestuurlijke inbeslagname en tijdelijke opvang in een asiel, met daaropvolgende gedragsanalyse en verdere beslissingen (Nieuwsblad, 2025). In Wallonië is de bevoegdheid van de politie om mishandelde dieren administratief in beslag te nemen sinds 2022 opnieuw expliciet

verankerd, met duidelijke proportionaliteits- en toegangsregels, dat laat snelle ingrepen toe wanneer dierenwelzijn in een criminele context in het gedrang komt (Police Locale Brunau, 2022, Nieuwsblad, 2025).

Aan de logistieke kant gebruiken smokkelaars opvallende ‘verpakkingstactieken’ die de dierenketen raken. Op Brussels Airport nam de douane in 2024 diverse substanties in beslag, met onder meer XTC-pillen verstoppt in blikken hondenvoer en cocaïne in vaseline, creatieve camouflage die de wenselijkheid onderstreept van gerichte risico-communicatie richting consumenten en voldoende controlecapaciteit aan de grens (VRT NWS, 2024, The Brussels Times, 2024). Zulke vondsten passen in een breder patroon van methodische innovatie, waarbij smokkelaars eveneens gebruik maken van ladingen die scanners en speurhonden lastig kunnen detecteren, dat vereist voortdurende technologische bijsturing en samenwerking tussen douane, parket en federale politie (The Brussels Times, 2024, VRT NWS, 2024).

De productiekant levert nog directere dierenwelzijnsrisico's op. De inval in Putte (Antwerpen) in 2025 bracht een synthetisch drugsfabriek aan het licht op een landbouwbedrijf. Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) stelde mogelijke ernstige vervuiling van de gronden vast en nam stalen van aanwezige dieren, precies omdat precursoren en residu's uit productieprocessen acute en chronische risico's voor dieren en voedselketen creëren. De productie-ruimte was alleen via een verborgen luik toegankelijk, wat de professionalisering en het verborgen karakter van zulke sites illustreert (Gazet van Antwerpen, 2025, Gazet van Antwerpen, 2025). Dergelijke casus toont dat dierenwelzijn niet louter een ‘afgeleide’ is van criminaliteitsbestrijding, maar een integraal aandachtspunt vergt in opsporing, stalenname en nazorg.

Op provinciaal niveau beklemtoont het Anoniem Drugsmeldpunt Limburg de brede schade van synthetische drugsproductie, van bodemvervuiling tot brand- en letselrisico's in de publieke ruimte, en vraagt het burgers om signalen (zoals chemische geuren, afvaldumpingen) te melden. Dat is niet alleen een kwestie van openbare veiligheid, maar ook van bescherming van wild- en landbouwhuisdieren in de omgeving (Provincie Limburg, sd., Gazet van Antwerpen, 2025). De toename van ontmantelde labs en het verplaatsen ervan naar afgelegen landbouw- en bedrijfsruimtes bevestigen het belang van vroegtijdige meldingen, snelle ‘triage’ van dieren op de locatie en structurele afstemming met milieu- en dierenwelzijnsdiensten (Provincie Limburg, sd., Gazet van Antwerpen, 2025).

Tegelijk zijn hondenteams een onmisbare schakel in de weerbaarheid tegen drugscriminaliteit. De federale politie en douane zetten drugshonden en cash dogs in, alleen al in 2022-2023 werd met cash-honden een recordbedrag aan verborgen geld opgespoord—een directe slag tegen de cash-stromen die criminele organisaties gaande houden (The Brussels Times, 2023). De Direction de l'Appui Canin beheert meer dan honderd gespecialiseerde teams, 24/7 inzetbaar, met specialisaties variërend van drugs en cash tot explosieven en ICT-dragers, die breedte is cruciaal nu netwerken ook gsm's, USB-sticks en andere datadragers strategisch inzetten (Police Locale Nivelles-Genappe,

sd., VRT NWS, 2025). Deze intensieve inzet vergt zorgvuldige welzijnsborging, kwalitatieve training, rustfaciliteiten en nazorg, om prestaties en ethiek hand in hand te laten gaan (The Brussels Times, 2023, Police Locale Nivelles-Genappe, sd.).

Op het kruispunt van dierenwelzijn en drugsoverlast tonen recente Belgische cijfers een duidelijk patroon. Op Brussels Airport onderschepte de douane in 2024 4.255,3 kg drugs, plus 202.000 XTC-pillen en 22.800 LSD-blotters, bij passagiers alleen al ging het om 1.071 kg cocaïne en 87 arrestaties, met smokkelaars die onder meer XTC in blikken hondenvoer verstopten (VRT NWS, 2024, The Brussels Times, 2024). Aan de productiekant werden in 2025 19 drugslabs ontdekt (tegenover 33 in 2024), terwijl er 11 drugsdumpingen werden geregistreerd in 2025, afval blijft vaker in het lab, maar elk geval impliceert welzijns- en milieurisico's voor gehouden dieren en wildlife (HBVL, 2025). Aan de handhavingskant spoorden cash-honden in 2022 een record van €10 miljoen verborgen contant geld op, met pieken in Antwerpen (€3,9 mln), Brussel (€2,0 mln) en Luik (€1,2 mln)—een directe slag tegen het verdienmodel van netwerken (The Brussels Times/Belga, 2023). Samen geven deze cijfers het cijfermatige kruispunt weer tussen dierenketen, openbare veiligheid en drugsbestrijding (VRT NWS, 2024, The Brussels Times, 2024, HBVL, 2025, The Brussels Times/Belga, 2023).

Bijtincidenten

Bijtincidenten met honden in België vormen een multidimensionaal vraagstuk op het kruispunt van publieke veiligheid, volksgezondheid en dierenwelzijn. Ondanks de zichtbaarheid in de actualiteit ontbreekt een gestandaardiseerde, centrale registratie die vergelijkbare en beleidsrelevante statistiek oplevert, precies daarom pleit een conceptnota in het Vlaams Parlement voor de oprichting van een gegevensdatabank waarin incidenten systematisch en ketenoverschrijdend worden vastgelegd (Vlaams Parlement, 2024). Zonder uniforme definities en uniforme datavelden blijft risico-profilering ad hoc, waardoor preventie, handhaving en nazorg onvoldoende op evidence kunnen worden afgestemd (Vlaams Parlement, 2024, Vlaanderen.be, 2024). De modernisering van het Vlaamse normatieve kader met de Vlaamse Codex Dierenwelzijn en de grondwettelijke verankering van dierenwelzijn als te beschermen waarde versterken de legitimiteit van een proactieve, datagedreven aanpak (Vlaanderen.be, 2024, Belga News Agency, 2024).

De bestuurlijke en operationele praktijk bevestigt de nood aan zo'n kennisinfrastructuur. Lokale politiezones rapporteren herhaaldelijk incidenten waarin contextfactoren als aanlijnen, omgevingsinstellingen (bijvoorbeeld de thuisomgeving van de hond) en eigenaarsgedrag doorslaggevend blijken, bij acuut gevaar kan de politie ter plaatse overgaan tot onmiddellijke inbeslagname, gevolgd door een bestuursrechtelijk traject met advies van de dierenpolitie en besluitvorming door de burgemeester (Lokale Politie CARMA, 2024, Vlaanderen.be, 2024). Dat patroon onderstreept dat incidentmanagement meer vergt dan louter repressie: het vraagt om consistente feitenvaststelling (identificatie van de hond, situeringsanalyse, eerdere meldingen), proportionele maatregelen en een gestroomlijnde overdracht van gegevens doorheen de keten (Lokale Politie CARMA, 2024,

Vlaanderen.be, 2024). In het publieke debat blijkt bovendien dat een exclusieve focus op ras weinig verklaringskracht heeft, de vraag verschuift naar eigenaarscompetenties, contextbeheersing en gedragsmatige preventie (VRT NWS, 2023).

Het civielrechtelijk kader biedt houvast voor aansprakelijkheid na schade: artikel 1385 van het Burgerlijk Wetboek legt een risicoaansprakelijkheid bij de eigenaar of bewaarder van het dier, gefilterd door causaliteit en mogelijke exonerationen zoals vreemde oorzaak of eigen fout van het slachtoffer (Reya Advocaten, 2024). Bestuursrechtelijk legitimeren de Vlaamse Codex en lokale politiereglementen een gedifferentieerde interventieladder (waarschuwing, voorwaarden, inbeslagname, houdverbod), die binnen de proportionaliteitstoets moet worden toegepast en die in de praktijk een preventieve en normbevestigende functie uitoefent (Vlaanderen.be, 2024, The Brussels Times, 2024). De grondwettelijke verankering tilde dierenwelzijn op tot een expliciete staatsdoelstelling, wat de beoordelingsruimte voor actieve zorg vergroot en de coherentie met publiek-rechtelijke veiligheidsdoelen versterkt (Belga News Agency, 2024).

De preventieve dimensie is cruciaal. Empirisch werk in West-Vlaanderen wijst erop dat incidenten frequent plaatsvinden in of nabij de thuisomgeving van de hond en dat gedrags- en omgevingsfactoren (socialisatie, voorspelbare routines, prikkeldosering) vaak een grotere verklaringskracht hebben dan ras (Landerwyn, 2024). In de duidingssfeer wordt het belang van correct aanlijnen, het vermijden van verstoring tijdens eten/slapen/puppyzorg, en het herkennen van stress- en waarschuwingstekens herhaaldelijk benadrukt, dat zijn kerncompetenties die via gerichte publiekscampagnes en lokale beleidsinstrumenten (bijvoorbeeld aanlijnbeleid in parken) kunnen worden gestimuleerd (VRT NWS, 2023, Lokale Politie CARMA, 2024). Preventie vraagt bovendien om post-incident counseling en structurele nazorg, zodat herhaling wordt beperkt en eigenaars gedragsmatig worden ondersteund (Lokale Politie CARMA, 2024, Vlaanderen.be, 2024).

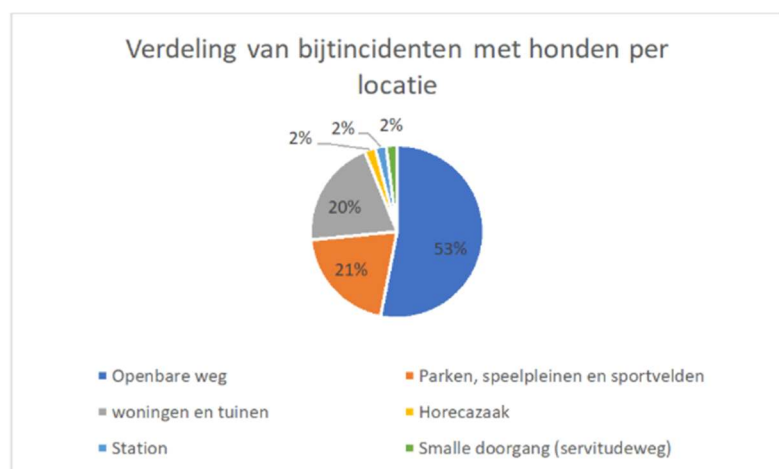
De rol van eerstelijnsprofessionals is hierbij niet louter technisch, maar ook ethisch-juridisch. Dierenartsen opereren op het snijvlak van beroepsgeheim, meldplichten en maatschappelijke verantwoordelijkheid, bij vermoeden van verwaarlozing, mishandeling of herhaald risicogedrag is tijdige signalering naar bevoegde diensten essentieel, wat vraagt om werkbare richtsnoeren en interdisciplinaire afspraken (Aerts et al., 2023). In het zorgcontinuüm is afstemming met spoedzorg en huisartsen nodig voor documentatie, wondzorg en het vastleggen van bestuurssignalen, een gegevensdatabank kan hier functioneren als meld- en kennisplatform, mits privacy-borging en rolgebaseerde toegang (Aerts et al., 2023, Vlaams Parlement, 2024). Op lokaal niveau ondersteunen politiereglementen en administratieve procedures de vindbaarheid van meldpunten voor burgers, waardoor de drempel voor rapportage daalt en signalen sneller in een handhavings- of preventietraject kunnen worden opgenomen (Stad Brussel, 2026, Vlaanderen.be, 2024).

In de operationele praktijk valt op dat context- en gedragsfactoren doorslaggevend zijn. Een aanzienlijk deel van de incidenten doet zich in of rond de thuisomgeving van de hond

voor, en eigenaarsgedrag (correct aanlijnen, socialisatie, het herkennen van stress- en waarschuwingssignalen) is bepalender voor risico dan ras op zich (Landerwyn, 2024, VRT NWS, 2023). Lokale politiezones rapporteren bovendien dat een groot aandeel incidenten met niet-aangelijnde honden gebeurt, bij ernstig gevaar volgt dan vaak onmiddellijke inbeslagname en een bestuurlijk vervolgetraject (Lokale Politie CARMA, 2024).

Juridisch geldt een risicoaansprakelijkheid voor de eigenaar of bewaarder van de hond, getoetst aan causaliteit en mogelijke aansprakelijkheidsbeperking (bv. vreemde oorzaak, eigen fout), terwijl de Vlaamse Codex Dierenwelzijn en lokale reglementen de preventieve bestuursinstrumenten (waarschuwing, voorwaarden, inbeslagname, houdverbod) structureren (Reya Advocaten, 2024, Vlaanderen.be, 2024). Tegen deze achtergrond adviseert het Vlaams Parlement de oprichting van een Vlaamse bijtincidentendatabank:

met uniforme definities, een minimumdataset en interoperabiliteit met bestaande registraties zou die databank zowel preventie (eigenaarcompetenties, aanlijnbeleid) als handhaving (proportionele maatregelen, kostverhaal) evidence-based ondersteunen (Vlaams Parlement, 2024, Vlaanderen.be, 2024).

Grafiek 1: Aantal bijtincidenten per locatie

Het aantal bijtincidenten met honden vertoont binnen politiezone CARMA een duidelijke stijgende tendens. Uit de beschikbare registraties blijkt dat een beperkt maar niet te verwaarlozen aandeel van de incidenten (ongeveer 2%) plaatsvindt op locaties met een verhoogde omgevingsdruk, zoals horecazaken, smalle doorgangen en stations. Het merendeel van de bijtincidenten situeert zich echter in de publieke ruimte, met name op de openbare weg, in parken, op speelpleinen en sportvelden. Daarnaast komt een aanzienlijk deel van de incidenten voor in de private sfeer, zoals in woningen en tuinen. Deze spreiding wijst erop dat bijtincidenten niet uitsluitend gelinkt zijn aan uitzonderlijke of risicovolle contexten, maar zich zowel in drukbezochte publieke omgevingen als in alledaagse wooncontexten voordoen. Dit onderstreept het belang van een brede preventieve aanpak die niet enkel focust op specifieke locaties, maar ook aandacht heeft voor eigenaarsverantwoordelijkheid, toezicht en contextgebonden risicofactoren (CARMA, 2024).

Verwaarlozing en mishandeling

Verwaarlozing en mishandeling van dieren in België vormen een hardnekkige en breed gedekte problematiek waarin preventie, handhaving en sancties de afgelopen jaren zichtbaar zijn versterkt. In Vlaanderen werd in 2023 een uitzonderlijk hoog handhavingsvolume genoteerd, namelijk ongeveer 6.800 meldingen, 6.600 controles, 1.500

Grafiek 2: Aantal inbeslagnames (2016-2023)

waarschuwingen, 800 processen-verbaal en 889 inbeslagnames, samen goed voor 26.256 dieren die (tijdelijk) in bescherming werden genomen, een stijging die door Dierenwelzijn Vlaanderen wordt toegeschreven aan zowel een grotere meldingsbereidheid als een meer geloofwaardige handhaving (VRT NWS, 2024). Het juridisch kader is tegelijk verankerd én geactualiseerd: in 2024 werd dierenwelzijn expliciet in de Grondwet opgenomen, waardoor het welzijn van dieren als gevoelige wezens een staatsdoelstelling werd voor alle bestuursniveaus, en Vlaanderen introduceerde de Vlaamse Codex Dierenwelzijn die de oude basiswet van 1986 grotendeels vervangt en de instrumenten voor erkenning, toezicht, inbeslagname en kostverhaal moderniseert (Belga News Agency, 2024, Vlaanderen.be, 2024).

De operationele praktijk toont hoe verwaarlozing en mishandeling in uiteenlopende contexten worden aangepakt. Bij acuut gevaar of zichtbare mishandeling treedt de politie doorgaans onmiddellijk op, ook buiten kantooruren, en kan inbeslagname volgen, waarna dieren naar erkende asielen worden overgebracht voor verzorging en beoordeling (Vlaanderen.be, 2024, VRT NWS, 2024). De Inspectie Dierenwelzijn Vlaanderen behandelt niet-acute klachten, voert controles uit op voeding, water, huisvesting, hygiëne en medische toestand, en beslist op basis van proportionaliteit over waarschuwing, pv of inbeslagname. In Wallonië werd de bevoegdheid van de politie om dieren bij mishandeling administratief in beslag te nemen sinds 1 juli 2022 opnieuw expliciet in regelgeving vastgelegd, inclusief toegangsregels tot locaties en een strikte proportionaliteitstoets, dit maakt sneller ingrijpen mogelijk wanneer het welzijn acuut in het gedrang is (Police Locale Brunau, 2022, Police Locale Fourons, 2023).

De sanctieladder is de laatste jaren merkbaar verzaamd. Vlaanderen kondigde/realiseerde hogere boetes en zwaardere celstraffen op dierenmishandeling, met maxima tot 5 jaar gevangenisstraf en aanzienlijke boetebedragen, en verzwarende sancties bij recidive, precies om het afschrikkingseffect te vergroten en de maatschappelijke norm te bevestigen (GAIA, 2021, GAIA, 2024). Dat vertaalt zich ook in rechtspraak: Brusselse

correctionele rechtbanken legden in 2024 boetes tot €8.000 en houdverboden (tijdelijk tot levenslang) op in verwaarlozingsdossiers, houdverboden worden vaak gekoppeld aan zorg- en herplaatsingsvereisten en maken duidelijk dat eigenaarsverantwoordelijkheid centraal staat (The Brussels Times, 2024, Vlaanderen.be, 2024). De kosten van opvang en dierenarts kunnen na een inbeslagname administratief op de verantwoordelijke worden verhaald, wat de handhaving financieel ondersteunt en de drempel tot nalatigheid verhoogt (Vlaanderen.be, 2024, VRT NWS, 2024).

In Bocholt (Limburg) troffen politie en partners in 2025 334 dieren aan in erbarmelijke omstandigheden, vrijwel alle dieren werden in beslag genomen en naar regionale asielen overgebracht—een dossier dat de noodzaak onderstreept van goede ketensamenwerking (politie, asielen, lokale besturen) en volgehouden nazorg (The Brussels Times/Belga, 2025, Provincie Limburg, sd.). In stedelijke context wordt de toelevering van dieren naar de markt onder strengere regels geplaatst: Brussel verbodt in 2024 het langdurig vastbinden/opsluiten van honden, katten en konijnen en het verkopen/tentoonstellen van levende gewerkte dieren in openbare ruimten/markten, om wreedheden en misleiding van consumenten tegen te gaan (Leefmilieu Brussel, 2024, Stad Brussel, 2026). Zulke regels dienen niet alleen ter preventie, maar ook om handhaving te vereenvoudigen wanneer misstanden worden vastgesteld.

De professionele meldketen vormt een cruciale pijler. Dierenartsen opereren op het snijvlak van beroepsgeheim, meldplichten en maatschappelijke verantwoordelijkheid, literatuur en praktijkervaring pleiten voor heldere richtsnoeren en interdisciplinair overleg om tijdige signalering mogelijk te maken zonder de vertrouwensrelatie te ondermijnen (Aerts et al., 2023, Vlaanderen.be, 2024). Voor burgers geldt: bij urgente situaties bellen naar 101, anders kan via de Inspectie Dierenwelzijn een klacht worden ingediend met feitelijke details (adres, eigenaar, observaties), zodat interventies efficiënt kunnen worden gepland (Police Locale Fourons, 2023, Vlaanderen.be, 2024).

Met het oog op risico-contexten is ook de koppeling met drugscriminaliteit relevant: invallen op agro-sites waar synthetische drugs labs worden aangetroffen, brengen vaak chemische risico's en verontreiniging mee voor gehouden dieren. Een recente Antwerpse casus in Putte toonde hoe het FAVV bij vermoedens van ernstige vervuiling dierenstalen afneemt om impact op diergezondheid en de voedselketen vast te stellen, de ruimte was enkel via een verborgen luik toegankelijk, wat professionalisering van dergelijke settings suggereert (Gazet van Antwerpen, 2025, Vlaanderen.be, 2024). Dergelijke dossiers bevestigen dat ketenafspraken tussen politie, Inspectie Dierenwelzijn, FAVV en gemeenten essentieel zijn, inclusief saneringsplannen en nazorg voor dieren.

Alles samen wijst de inhoudelijke uitdieping en de cijfers op een duidelijk geactiveerde drieslag: een versterkt normatief kader (Grondwet, Codex, stads-/gewestelijke regels), zichtbare handhaving (pv's, inbeslagnames, kostverhaal) en zwaardere sancties (boetes, celstraffen, houdverboden). De volgende stap is evidence-based finetuning: betere registratie en monitoring, doorlopende professionalisering van eerstelijnsactoren, en preventie die inzet op eigenaarscompetenties (huisvesting, voeding, medische zorg, tijdige

aliertheid) en op snelle meldroutes. Zo kan de ruime operationele slagkracht die de Vlaamse cijfers van 2023 al laten zien, systematisch worden omgezet in duurzame welzijnswinst voor dieren (VRT NWS, 2024, Vlaanderen.be, 2024).

Handel in exotische diersoorten

De toenemende handel in exotische dieren als huisdieren vormt een belangrijk maatschappelijk vraagstuk. Exotische dieren zijn meestal niet-inheemse of niet-gedomesticeerde soorten (bv. reptielen, vogels, amfibieën, vissen en bepaalde zoogdieren). Deze dieren worden vaak verkocht als geschikte huisdieren, maar verschillende studies tonen aan dat hun specifieke behoeften bij particuliere eigenaars onvoldoende gekend. Dit kan leiden tot problemen op het vlak van dierenwelzijn (Faunalytics, 2015; Warwick et al., 2018).

Exotische dieren zijn bijzonder kwetsbaar in gevangenschap. Dit blijkt vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. Veel soorten hebben nood aan een specifieke temperatuur, luchtvochtigheid, voeding en een leefomgeving die moeilijk te realiseren is voor een particuliere eigenaar. Wanneer aan deze eisen niet wordt voldaan, kan dit leiden tot stress, gezondheidsproblemen en in veel gevallen vroegtijdige sterfte. Een groot deel van de verkochte reptielen en aquariumvissen sterft als gevolg van onaangepaste huisvesting en verzorging (Faunalytics, 2015).

Naast het dierenwelzijn vormt de handel in exotische dieren ook een risico voor de volksgezondheid. Veel exotische dieren kunnen drager zijn van zoönotische aandoeningen, oftewel ziektes die overdraagbaar zijn op mensen. Dit risico neemt toe doordat veel dieren zonder voldoende veterinaire controle worden verhandeld en gehouden. Volgens onderzoek lopen particuliere eigenaars een verhoogd risico op besmettingen in vergelijking met eigenaars van traditionele huisdieren (Faunalytics, 2015).

Europa speelt een belangrijke rol in de wereldwijde markt van exotische huisdieren. Ondanks de bestaande regelgeving komt de illegale handel nog veel voor. Illegale handelaars maken gebruik van online platforms, sociale media, beurzen en dierenwinkels om dieren aan te bieden aan consumenten, zoals blijkt uit de rapporten van WWF en TRAFFIC. Kopers zijn zich vaak niet bewust van het illegale karakter van deze handel of van de geldende regels hiervan, waardoor zij onbedoeld bijdragen aan dierenleed en natuursriminaliteit (WWF België, 2023).

De gevolgen van de exotische dierenhandel reiken verder dan dierenwelzijn en volksgezondheid. Het verwijderen van dieren uit hun natuurlijke leefomgeving draagt bij aan de achteruitgang van de biodiversiteit. Ontsnapte of vrijgelaten exotische dieren kunnen ook een bedreiging vormen voor lokale ecosystemen, omdat zij invasieve soorten kunnen worden die inheemse flora en fauna verdringen. Daardoor beschouwt de Europese Unie de handel in exotische dieren ook als een milieuprobleem (Europese Unie, 2014; WWF België, 2023).

Zowel op Vlaams als Europees niveau is er een regelgeving omtrent het houden en verhandelen van dieren. In Vlaanderen gebeurt dit via de Vlaamse Codex Dierenwelzijn en het systeem van positieve lijsten. Deze lijsten bepalen welke zoogdieren en reptielen particuliere eigenaars mogen houden. Invasieve exoten die beschermd zijn via internationale verdragen (bv. CITES), mogen niet of onder strikte voorwaarden gehouden worden (Vlaanderen.be, 2024).

Het CITES-verdrag speelt internationaal een cruciale rol bij het reguleren van de handel in bedreigde diersoorten. Het verdrag legt beperkingen op aan de import, export en commerciële handel van bepaalde diersoorten om overexploitatie en uitsterving tegen te gaan. De effectiviteit van het verdrag hangt af van de adequate controle, handhaving en kennis (CITES, z.d.).

Internationaal speelt het CITES-verdrag een belangrijke rol in het reguleren van de handel in bedreigde dier- en plantensoorten. Dit verdrag legt beperkingen op aan de import, export en commerciële handel van bepaalde soorten om overexploitatie en uitsterving tegen te gaan. Hoewel CITES een belangrijk instrument is, blijft de effectiviteit ervan afhankelijk van controle, handhaving en kennis bij zowel handelaars als consumenten

Naast wetgeving wordt ook gepleit voor aanvullende maatregelen om het dierenwelzijn te verbeteren. Een voorbeeld hiervan is het EMODE-classificatiesysteem, dat diersoorten indeelt op basis van de moeilijkheidsgraad van hun verzorging als huisdier. Door dieren te labelen als easy, moderate, difficult of extreme wordt aangegeven welke kennis en zorg vereist zijn. Dit kan consumenten helpen om impulsaankopen te vermijden (Warwick et al., 2018).

De exotische dierenhandel vormt een complex probleem, waarbij dierenwelzijn, volksgezondheid en biodiversiteit nauw verweven zijn. Hoewel er beleidskaders en wettelijke instrumenten bestaan, blijven illegale handel en dierenwelzijnsproblemen een uitdaging. Een combinatie van duidelijke regelgeving, effectieve handhaving en sensibilisering van het publiek is noodzakelijk om zowel dieren als mensen beter te beschermen (Faunalytics, 2015; WWF België, 2023; Vlaanderen.be, 2024).

Conclusie

Dierenwelzijn is in België en Europa uitgegroeid tot een volwaardig en juridisch verankerd beleidsdomein, waarin dieren expliciet worden erkend als voelende wezens die recht hebben op bescherming. Deze erkenning is verankerd in het Europese primaire recht en werd in België verder geconcretiseerd via de regionalisering van dierenwelzijn en de invoering van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn (Europese Unie, 2012, art. 13; Vlaamse overheid, 2024, art. 4–6). Dierenwelzijn is daarmee niet langer louter een ethische bekommernis, maar een afdwingbare maatschappelijke norm.

De praktijk toont echter aan dat dierenwelzijn vooral zichtbaar en urgent wordt in de context van concrete incidenten. Meldingen van verwaarlozing, mishandeling, bijtincidenten, loslopende dieren en illegale handel in (exotische) diersoorten maken duidelijk dat dierenwelzijn nauw verweven is met openbare veiligheid, volksgezondheid en maatschappelijke leefbaarheid (Vlaamse overheid, z.d.; Stiers & Rutgeerts, 2023; VRT NWS, 2024). In deze situaties treden politiediensten en inspectiediensten vaak op als eerstelijnsactoren, in nauwe samenwerking met opvangcentra en andere partners binnen de veiligheids- en welzijnsketen (Bruneel, 2017; Politiezone AMOW, 2023).

Daarnaast blijkt dat dierenincidenten zelden op zichzelf staan. Verschillende bronnen wijzen op een samenhang tussen dierenmishandeling en bredere maatschappelijke problematieken, zoals intrafamiliaal geweld en georganiseerde criminaliteit, waaronder drugscriminaliteit (Vlaams Parlement, 2019; VVSG, 2024; VRT NWS, 2024). Deze vaststelling onderstreept het belang van een geïntegreerde benadering, waarin dierenwelzijn wordt meegenomen als relevante signaal- en risicofactor binnen andere beleidsdomeinen. Dit sluit aan bij het One Welfare-denken, waarin het welzijn van mens, dier en omgeving als onderling verbonden wordt beschouwd (GAIA, 2024).

Deze verkenningstudie toont aan dat verdere versterking nodig blijft op het vlak van registratie, kennisdeling, preventie en opleiding van eerstelijnsactoren. Initiatieven zoals een uniforme registratie van dierenincidenten en een blijvende investering in interdisciplinaire samenwerking kunnen bijdragen tot een meer consistente en effectieve aanpak (Vlaams Parlement, 2024). Enkel door een combinatie van duidelijke regelgeving, consequente handhaving en maatschappelijke sensibilisering kan dierenwelzijn niet alleen normatief worden beschermd, maar ook duurzaam worden gerealiseerd in de dagelijkse praktijk (Vlaanderen.be, 2024).

Bronvermelding

Aerts, S., Burgelman, L., Christiaenssens, P., De Ruyver, C., De Vlieghe, S., Geutjens, C., & Weyens, P. (2023). *Balancing professional obligations and animal welfare: The ethics and legal framework surrounding reporting of animal neglect and abuse by veterinarians in Belgium* [Boekhoofdstuk]. KU Leuven Research Portal. Geraadpleegd van <https://researchportal.be/>

Adopteereendier.be. (z.d.). Databank erkende asielen en adopties. Geraadpleegd van <https://www.adopteereendier.be/dierenasielen>

Belga News Agency. (2024, 3 mei). Belgium enshrines animal welfare in its Constitution. Geraadpleegd van <https://www.belganewsagency.eu/>

Belgian Petfood Association. (2025). *Ontdek de resultaten van het BEPEFA huisdierenonderzoek 2025*. Geraadpleegd van <https://www.bepefa.eu/nl/nieuws/102-ontdek-de-resultaten-van-het-bepefa-huisdierenonderzoek-2025>

Bruneel, S. (2017, 23 oktober). Dossier dierenwelzijn: hoe zit het met onze dierenpolitie? *StampMedia*. Geraadpleegd van <https://www.stampmedia.be/artikel/dossier-dierenwelzijn-hoe-zit-het-met-onze-dierenpolitie>

CAW Vlaanderen. (2023). *Jaarverslag intrafamiliaal geweld 2023*. Geraadpleegd van https://wp.assets.sh/uploads/sites/430/2024/05/CAW-OVL-Jaarverslag_2023-LR.pdf

CAW Vlaanderen. (z.d.). Familiaal geweld – hulp en ondersteuning. Geraadpleegd van <https://www.caw.be/ons-aanbod/slachtofferhulp/familiaal-geweld/>

CITES. (z.d.). *The CITES species checklist*. Geraadpleegd van <https://checklist.cites.org>

Council of Europe. (1987). *Conventie inzake bescherming gezelschapsdieren* (ETS No. 125). Geraadpleegd van <https://www.coe.int/en/web/conventions/-/council-of-europe-european-convention-for-the-protection-of-pet-animals-ets-no-125-translations>

Duurzame Limburgse Gemeenten. (z.d.). Meer dierenwelzijn in jouw gemeente. Geraadpleegd van <https://www.duurzamelimburgsegemeenten.be/.../4-meer-dierenwelzijn-in-jouw-gemeente>

- Eurogroup for Animals. (z.d.). *Toelichting officiële controles & referentiecentrum dierenwelzijn*. Geraadpleegd van <https://www.eurogroupforanimals.org/legislation-database/european-union/regulation-eu-2017625-official-controls-and-other-official>
- Europese Commissie. (2022). *Geactualiseerd EU-actieplan tegen wildlife-trafficking* (COM(2022)581). Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/eli/oj/2022/ljl078>
- Europese Commissie. (2023). *Animal welfare in the context of the European Green Deal*. Geraadpleegd van https://food.ec.europa.eu/system/files/2023-06/aw_green-deal_en.pdf
- Europese Unie. (2012). *Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie* (art. 13). *Publicatieblad van de Europese Unie*, C(326). Geraadpleegd van https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj?locale=nl
- Europese Unie. (2014). *Verordening (EU) nr. 1143/2014 betreffende invasieve uitheemse soorten*. Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32014R1143>
- Europese Unie. (2017). *Verordening (EU) nr. 2017/625 betreffende officiële controles en andere officiële activiteiten in de levensmiddelenketen*. Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj/eng>
- Europese Unie. (2019). *Verordening (EG) nr. 1099/2009 betreffende de bescherming van dieren bij het doden*. Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1099/oj/eng>
- Europese Unie. (2019). *Verordening (EG) nr. 1/2005 inzake de bescherming van dieren tijdens vervoer* (geconsolideerd tot 14 december 2019). Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/eli/consleg/02005R0001-20191214/EN>
- Europese Unie. (2020). *Verordening (EU) nr. 2020/686 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1/2005 inzake de bescherming van dieren tijdens vervoer*. Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/686/oj/eng>
- Europese Unie. (2022). *Richtlijn 2010/63/EU inzake de bescherming van dieren die voor wetenschappelijke doeleinden worden gehouden*. Geraadpleegd van <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2010/63/oj/eng>
- Faunalytics. (2015). *Exotic companion animals, animal welfare, and public safety*. Geraadpleegd van <https://faunalytics.org/wp-content/uploads/2015/07/Exotic-Companion-Animals-Animal-Welfare-and-Public-Safety.pdf>

- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2024). *Animal welfare, sustainability and food systems*. Geraadpleegd van <https://www.fao.org/animal-production/en/>
- GAIA. (2019, 18 juli). Les animaux obtiennent un « upgrade » avec un ministre du Bien-être animal en Région bruxelloise. Geraadpleegd van <https://www.gaia.be/fr/actualites/les-animaux-obtiennent-un-upgrade-avec-un-ministre-du-bien-etre-animal-en-region>
- GAIA. (2021, 23 augustus). Veel hogere boetes en strengere celstraffen voor dierenbeulen. Geraadpleegd van <https://www.gaia.be/nl/nieuws/veel-hogere-boetes-en-strengere-celstraffen-voor-dierenbeulen>
- GAIA. (2024, 10 juni). Legislatuur 2019–2024: vorderingen inzake dierenwelzijn in Vlaanderen. Geraadpleegd van <https://www.gaia.be/nl/nieuws/legislatuur-2019-2024-vorderingen-wetgeving>
- Gazet van Antwerpen. (2025, 13 februari). Politie vindt synthetisch drugslabo bij inval op landbouwbedrijf in Putte. Geraadpleegd van <https://www.gva.be/regio/antwerpen/rivierenland/putte/politie-vindt-synthetisch-drugslabo-bij-inval-op-landbouwbedrijf/40613967.html>
- Gazet van Antwerpen. (2025, 14 februari). Vier personen aangehouden na aantreffen drugslab op landbouwbedrijf; labo was enkel toegankelijk via verborgen luik. Geraadpleegd van <https://www.gva.be/regio/antwerpen/rivierenland/putte/vier-personen-aangehouden-na-aantreffen-drugslab-op-landbouwbedrijf-labo-was-enkel-toegankelijk-via-verborgen-luik/40855731.html>
- Het Belang van Limburg. (2025, 28 juli). Negentien drugslabs ontdekt in eerste helft van het jaar; 33 in 2024; 11 dumpingen in H1 2025. Geraadpleegd van <https://www.hbvl.be/binnenland/negentien-drugslabs-ontdekt-in-eerste-helft-van-het-jaar/80233452.html>
- Ieperse Dierenartsenkring vzw. (2024, May 29). Warm aanbevolen!! BMO: Dierenmishandeling en intrafamiliaal geweld (ook nuttig voor assistenten) [Nieuwsbericht]. Geraadpleegd van <https://ieperse.dierenartsenkringen.be/activiteiten/bmo-les-dierenmishandeling-en-intrafamiliaal-geweld-ook-nuttig-voor-assistenten/>
- Landerwyn, M. (2024). *Prevalentie en context van bijtincidenten door honden bij mensen in West-Vlaanderen* [Bachelorproef, Scriptiebank]. Geraadpleegd van <https://scriptiebank.be/>
- Leefmilieu Brussel. (2024, 19 juni). Twee stappen vooruit in de dierenwelzijnswetgeving (Brussel). Geraadpleegd van <https://leefmilieu.brussels>

Lokale Politie CARMA. (2024, 8 november). Politie CARMA waarschuwt voor stijgend aantal incidenten met hondenbeten. Geraadpleegd van <https://www.politie.be/5909/>

Plas, P. (2024, December). Ook dierenwelzijn maakt goed lokaal beleid. *Magazine Lokaal* (VVSG). Geraadpleegd van <https://www.vvsg.be/magazine-lokaal/ook-dierenwelzijn-maakt-goed-lokaal-beleid>

Natuurhulpcentrum Oudsbergen. (z.d.). *Natuurhulpcentrum Oudsbergen*. Geraadpleegd van <https://www.natuurhulpcentrum.be/>

Oxford Academic. (2024). *Commentary on Article 13 VWEU*. Geraadpleegd van <https://academic.oup.com/oxford-law-pro/book/58863/chapter/492282997>

Persinfo Redactie. (2025, 7 april). Recordaantal meldingen over dierenwelzijn. Geraadpleegd van <https://www.persinfo.org/nl/nieuws/artikel/recordaantal-meldingen-over-dierenwelzijn/62730>

Politiezone AMOW. (2023, 4 oktober). Werelddierendag 2023 – Cijfers Dierenwelzijnsteam 2022. Geraadpleegd van <https://www.politie.be/5408/nieuws/werelddierendag-2023-cijfers-dierenwelzijnsteam-2022>

Politiezone BHT (Beringen/Ham/Tessenderlo). (2020, oktober). Dier(en) in huis? Zorg erg goed voor! [Tip van de maand]. Geraadpleegd van <https://www.politie-bht.be/nl/tipvandemaand/90>

Politie Scheldewaas. (z.d.). Waar kan ik terecht voor een klachtmelding over dierenverwaarlozing of mishandeling? Geraadpleegd van <https://www.politie.be/5964/vragen/dieren/waar-kan-ik-terecht-voor-een-klachtmelding-over-dierenverwaarlozing-of-mishandeling>

Provincie Limburg. (z.d.). *Dierenwelzijn: overzicht en taken*. Geraadpleegd van <https://www.limburg.be/leven/dierenwelzijn>

Reya Advocaten. (2024, 12 oktober). De wetgeving bijtincident hond in België. Geraadpleegd van <https://reya.be/>

Senaat (Belgische Senaat). (2014). *De nieuwe Senaat na de zesde staatshervorming*. Geraadpleegd van https://www.senate.be/actueel/homepage/Staats-hervorming/20140711_nieuwe_Senaat_NL.pdf

SPW (Dierenwelzijn). (z.d.). *Bien-être animal: portaal en klachtformulieren*. Geraadpleegd van <https://bienetreanimal.wallonie.be/home.html>

Stad Brussel. (2026). *Wetgeving en regelgevend kader rond dierenwelzijn* (overzicht). Geraadpleegd van <https://www.brussel.be/wetgeving-en-regelgevend-kader-rond-dierenwelzijn>

Stichting Prins Laurent. (z.d.). *Dispensaria*. Geraadpleegd van <https://www.sfp laurent.be/nl/>

Stiers, M., & Rutgeerts, R. (2023, 27 oktober). Dierenleed in België: politie wordt steeds vaker ingeschakeld bij meldingen van verwaarlozing en mishandeling. Geraadpleegd van <https://wrap.apstudent.be/2023/10/27/dierenleed-in-belgie-politie-wordt-steds-vaker-ingeschakeld-bij-meldingen-van-verwaarlozing-en-mishandeling/>

Team Inspectie Dierenwelzijn (Vlaamse Overheid). (z.d.). Contact/FAQ Inspectie – boeteproces (minimumboetes; doorsturen naar parket; kostverhaal). Geraadpleegd van <https://www.vlaanderen.be/dierenwelzijn/contact>

The Brussels Times. (2023, 9 juni). Police dogs sniffed out a record €10 million in cash last year. Geraadpleegd van <https://www.brusselstimes.com/belgium/545286/police-dogs-sniffed-out-a-record-of-e10-million-in-cash-last-year>

The Brussels Times. (2024, November 1). Brussels court hands out fines of up to €8,000 for animal abuse and neglect. Geraadpleegd van <https://www.brusselstimes.com/belgium/1293981/brussels-court-hands-out-fines-of-up-to-e8000-for-animal-abuse-and-neglect>

The Brussels Times. (2024, 18 december). Huge rise in drug trafficking: Five-fold increase in cocaine seizures at Brussels Airport. Geraadpleegd van <https://www.brusselstimes.com/1360347/huge-rise-in-drug-trafficking-five-fold-increase-in-cocaine-seizures-at-brussels-airport>

The Brussels Times. (2025, 10 juni). Police find over 300 neglected animals in Limburg (Bocholt casus). Geraadpleegd van <https://www.brusselstimes.com/belgium-news/1619479/police-find-over-300-neglected-animals-in-limburg>

Vlaanderen. (2024). *Dieren houden: regelgeving en dierenwelzijn*. Geraadpleegd van <https://www.vlaanderen.be/dierenwelzijn>

Vlaanderen. (2024). *Wetgeving, zorgplichten, erkenningen en handhaving* (Vlaamse Codex). Geraadpleegd van <https://www.vlaanderen.be/dierenwelzijn>

VRT NWS. (2023, 27 oktober). Forse stijging van bijtincidenten: moeten we gevaarlijke hondenrassen verbieden of baasjes beter controleren? Geraadpleegd van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/10/27/forse-stijging-van-bijtincidenten-moeten-we-gevaarlijke-h/>

- VRT NWS. (2024, 9 april). Record number of animals seized to protect them from animal abuse (jaaroverzicht Vlaanderen 2023). Geraadpleegd van <https://www.vrt.be/vrtnws/en/2024/04/09/record-number-of-animals-seized-to-protect-them-from-animal-abu/>
- VRT NWS. (2024, 18 december). In hondenvoer, vaseline of stofzuiger: zo smokkelden criminelen in 2024 ruim 4 ton drugs binnen op Brussels Airport. Geraadpleegd van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/12/18/drugs-zaventem-hondenvoer-cocaine-cijfers-douane-beslag-creatief/>
- VRT NWS. (2025, 30 december). Recordjaar voor Natuurhulpcentrum Oudsbergen: 12.480 dieren opgevangen in 2025. Geraadpleegd van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/12/30/recordjaar-voor-natuurhulpcentrum-oudsbergen-12-480-dieren-opge/>
- VRT NWS. (2026, 5 januari). Vogel- en Zoogdierenopvangcentrum Heusden-Zolder ving 1.922 verwaarloosde dieren op in 2025. Geraadpleegd van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2026/01/05/vogel-zoogdierenopvangcentrum-heusden-zolder-dieren-verwaarloz/>
- Warwick, C., Steedman, C., Jessop, M., Arena, P., Pilny, A., & Nicholas, E. (2018). Exotic pet suitability: Understanding some problems and using a labeling system to aid animal welfare, environment, and consumer protection. *Journal of Veterinary Behavior*, 26, 17–26.
- Wetwijzer. (2014). *Bijzondere wet van 6 januari 2014 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen*. Belgisch Staatsblad. Geraadpleegd van https://wetwijzer.be/laws/2014200340?language_id=1
- Weyts, B. (2019, 15 oktober). *Antwoord op schriftelijke vraag nr. 38 van E. Sterckx – Dierenwelzijn: vaststelling dierenmishandeling*. Vlaams Parlement. Geraadpleegd van <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1499805>
- Weyts, B. (2024). *Beleidsnota 2024–2029 Dierenwelzijn*. Vlaamse Regering. Geraadpleegd van <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/70820>
- World Animal Protection. (z.d.). History of animal welfare. Geraadpleegd van <https://www.worldanimalprotection.org/our-work/history-animal-welfare>
- WWF België. (2023, 2 november). De lucratieve en schadelijke handel in exotische huisdieren in Europa. Geraadpleegd van <https://wwf.be/nl/actualiteit/de-lucratieve-en-schadelijke-handel-exotische-huisdieren-europa>